

Altuna hembygdsförening

Höjdpunkten för verksamheten under 1982 var färdigställandet av Dina fäders bygd, ett studiearbete om Altuna socken. Föreningen valde ett enkelt och opretentiöst tryck för att kunna hålla ett lågt pris. De 300 ex. som framställdes i en förstautgåva har också nästan helt försålts. Förutom i uppmätningar och fotograferingar ligger bokens största värde i de berättelser och hågkomster som på detta sätt nedtecknats om äldre tiders människor och leverne i Altuna. Detta har varit möjligt tack vare att flera av deltagarna i cirkeln under större delen av sina liv varit bostatta på orten.

De traditionella verksamheterna fortsatte under 1982. Trefaldighetsaftonens hälsodrickande samlar varje år allt fler deltagare och har utvecklats till en fast institution.

Samma sak gäller midsommaraftonens dans, lekar och kaffe, som detta år gynnades av vackert väder. Föreningen har även här valt att anordna detta som en hembygdens arrangemang utan större kommersiella inslag.

Alltsedan 40-talet anordnas i september i samarbete med kyrkliga syföreningen De äldres dag med kyrkobesök och efterföljande samkväm i hembygdsgården. Detta år var anslutningen mycket god och givande samspråk om Altuna under äldre tider utspann sig.

Vid årsmötet i oktober presenterades bl. a. av Bengt Tillander ett större antal s. k. räknetavlor från tidigt 1800-tal, vilka av honom påträffats på Gamla Skolans vind. Räknetavlorna är en illustration till det undervisningssystem för den s. k. Bell-Lancastermetoden, som man beslutat tillämpa i Altuna.

Vid årsmötet omvaldes som ordf. Mona von Engeström, sekreterare Siri Lundgren och kassör Hans Johansson.

Mona von Engeström

Ordf.

Boglösa hembygdsförening

Föreningen fortsatte under 1982 sin verksamhet vid Hällristningsgården dit vi, genom öppethållande på lördags- och söndageftermiddagar från 1 juni till 15 september, söker locka besökare. Jämfört med 1981 blev besökssiffran i stort

Boglösa hembygdssförening. Einar Kjellén berättar för landshövdingeparet Mundebo om sin hållristningsforskning vid besöket i Rickeby-Hemsta området. Foto Henry Emanuelsson.

sett oförändrad ca 1 700 enskilda och i grupp. Minst lika många till, torde "anonymt" besökt de olika ristningslokalerna.

Den 19 maj besökte landshövdingeparet Lillemor och Ingemar Mundebo Rickeby-Hemstaområdet, Brandskogsskeppet och Hällristningsgården varvid vår förening tillsammans med Enköpings Naturskyddsförening stod för värdskapet.

Föreningens vandringar fortsätter att samla många deltagare. En vandring i Hemsta-Uppmyrbyområdet hade 45 deltagare och ledde bl. a. till resterna av en vattenkvarn och såg med tillhörande dammsystem, men också till grunden för en väderkvarn samt tvenne runstenar. I den årliga hållristningsvandringen deltog 110 personer och vandringen i Jan Fridegårds barfotamarker, som ordnades för andra året, samlade 75 deltagare. En nyhet för året var en kyrkstigsvandring, där trots regn, 40 deltagare ställde upp. Vidare har gjorts en utflykt till Bond-Arnö och Utö hus och en resa till Grisslehamn, Kista hembygdsgård och Vira bruk.

Föreningen var även 1982 medarrangör vid Studieförbundet Vuxenskolans kulturdag i Boglösa. Vid luciafesten kåserade journalisten Hasse Eson, Enköping om doktor Ernst Westerlund och visade gamla enköpingsfilmer. Under 1982 har föreningen haft 162 medlemmar.

Järlåsa Hembygdsförening

Föreningen har under det gångna året arbetat efter samma riktlinjer som tidigare, med offentliga sammankomster, fortsatt upprustning av torpet Lövhagen och Granhammars gamla skolhus samt gett ut ett nytt nummer av Järlåsa-bygden.

De offentliga sammankomsterna lockar mycket folk. Till den traditionella familjeeftermiddagen vid Lövhagen lördagen före midsommar kom ca 125 personer i alla åldrar. Henning Fredriksson berättade om klockare Rosendahl och socknens första skolhus som byggdes 1854. Järlåsa-borna, vårt populära spelmanslag med nyckelharpor, cittra, gitarr, bas och dragspel spelade vid denna fest liksom vid föreningens övriga sammankomster.

Hembygdsdagen i Granhammar den 15 augusti samlade också ett stort antal deltagare. Riksarkivarie Sven Lundkvist, som under sin barndom varit bosatt i Järlåsa ett antal år, berättade intressant och medryckande om Järlåsa under 1000 år.

I Granhammar har flera andra välbesökta sammankomster ägt rum under året, en trivselkväll i maj, sillfest i september och en gåvoauktion i december, som inbringade ett gott tillskott till föreningens kassa.

Till jul utkom Järlåsa-bygden med ett nytt nummer, där bl. a. kantor Gunnar Laurell skrivit om Järlåsas märkliga orgel byggd 1754 av de kända orgelbyggarna Jonas Gren och Peter Stråhle. Orgeln inköptes från Wäster-Löfsta och uppsattes i Järlåsa kyrka 1882, där den nu stått i 100 år. Nu finns endast tre av de 30 Gren & Stråhle-orglarna kvar. Järlåsa-orgeln är alltså unik.

Arne Ersson valdes till föreningens ordförande vid årsmötet i april och medlemsantalet är omkring 90.

Brita Eriksson

Sekr.

Lagunda Hembygdsförening

Verksamheten i föreningen är livlig, många samhällsfrågor är aktuella genom att vår tätort Örsundsbro expanderar i snabb takt.

Hembygdsföreningen kämpar för att i möjligaste mån bevara det gamla samhällets karaktär på den plats vid Örsundaån där handelscentrum en gång bildades. Handelsmuseet "Kappen" har erhållit en donation på ett 100-tal saker från Theodor Johanssons nedlagda lanthandel i Nysätra. Besökare i "Kappen" har i år varit 4012 personer.

Dräktgruppen har färdigställt Lagunda-klänningen. Ett omfattande forskningsarbete har lagts ned på att få alla detaljer tidsenliga.

"Kulturvandringar i Lagunda-bygden" är ett mycket uppskattat program. Tre olika, mycket intressanta områden har besökts och har under sakkunnig ledning visats för deltagare från både när och fjärran.

Det stora arbetet med dokumentation av "Gamla Broderier" från utställningen 1981 är nu färdigställt.

Svenska flaggans dag och Hembygdsdagen första söndagen i juli anordnades som brukligt vid Kvekgården. Som medarrangörer vid Mickelsmässmarknad ordnade hembygdsföreningen utställningen "Konsthandverk i Lagundabygd". Ett 20-tal konstnärer hade ställt ut många förnämliga arbeten.

Gertrud Westerdahl

Sekr.

Lidingö Hembygdsförening

Verksamheten har under 1982 varit mycket aktiv, och de olika arrangemangen har lockat många av föreningens medlemmar och andra intresserade. Året inleddes med att Hembygdsföreningen i samarbete med Gångsätra skola gav två teaterföreställningar. Det var August Blanchés "Magister Bläckstadius" som framfördes av elever vid skolan. Årsmöte hölls i april och efter de sedvanliga mötesförhandlingarna berättade stadsantikvarie Björn Hallerdt om sina barn- och ungdomsår i Lidingö. De många åhörarna fick ta del av ett mycket trevligt och underhållande föredrag.

Lidingö Hembygdsförening har under senare år gjort ett flertal besök hos olika lidingöindustrier och andra institutioner. I maj besökte vi så IBM:s kursgård vid Elfvik och i oktober fick vi bese det nyinriggda Teologiska seminariet/Lidingö folkhögskola. På Kristi Himmelfärdsdags morgon hade föreningen sin traditionella fågelpromenad. Ett 50-tal morgonpigga deltagare guidades sakkunnigt av intendenten vid Riksmuseet Carl-Fredrik Lundevall. Årets "stadsdelsvandring" var en promenad utmed Elfvikslandet där vi bl. a. tittade på de många kursgårdarna.

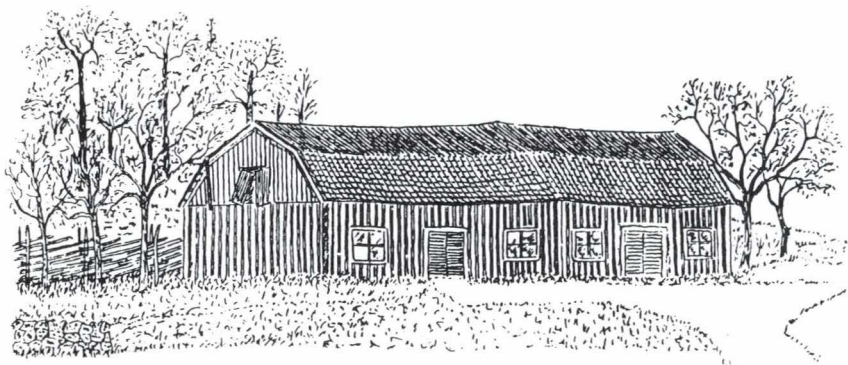
Föreningen har under året företagit två utfärder. Den första skedde i juni och var en båtfärd runt Lidingö med M/S Gurli. I september gjordes en bussutflykt till Norrtälje och Grisslehamn. I Norrtälje besökte vi Roslagsmuseet och Humorismuseet och i Grisslehamn Albert Engströmsmuseum samt Engströmsateljé. De båda resorna, som lockade många deltagare, guidades sakkunnigt av Carl-Henrik Ankarberg. Vidare ur årets program kan nämnas ett program om Bröd av Kerstin Bernhard och Brita Olhagen samt ett program där landsantikvarie Jan Erik Anderbjörk berättade lidingöminnen. Året avslutades med ett program den 2 december då intendenten vid Statens Sjöhistoriska museum Erling Matz kåserade, visade diabilder och sjöng om Skrock och tro i Skärgården, ett mycket uppskattat och trevligt program.

Hembygdsföreningen har under året givit ut ett korrespondenskort med motiv av Larsbergs Brostuga. Försäljningen av detta kort, som planeras följas av flera, har hittills gått mycket bra.

Medlemsantalet är ca 650.

Inga Lill Ankarberg

Sekr.

Lovö hembygdsförening. Barkarby pensionats stall och liderbyggnad. Teckning ur H. Bäärnman, Så minns vi Lovö, utgiven av Lovö hembygdsförening och Ekerö kultur-nämnd 1982.

Lovö Hembygdsförening

Vårens program inleddes traditionsenligt med valborgsmässöfirandet i Drötningsholmsparken. Talet till våren hölls av Johan Beck-Friis. De talrika deltagarna undfågnades dessutom med körsång och fyrverkeri.

Vid årsmötet den 27 maj i Kina slottskök beskrev arkeologen fil. kand. Bo Petré de aktuella utgrävningarna på Lovön vid Lunda och Söderby. Försommarutflykten gick i strålände väder till Singö i norra Roslagen, där kyrkoherde Lars Th. Sundin tog emot och visade kyrkan och Backbyn. Vid lotsstationen berättade han om lotsar, fiskare och postroddare med Ålands röda granitklippor som bakgrund till Svartklubbens fyr.

Under våren har låg- och mellanstadieklasserna i kommunen besökt samlingarna i hembygdsmuseet och magasinet samt fått se smedjan i funktion.

Tillsammans med stiftelsen Lovö Naturvård och några andra föreningar anordnades den sedvanliga hembygdsgången den 11 september, under temat "Keramik". På Rörby gård förekom många aktiviteter, såsom drejning, försäljning av keramik och hemslöjd, trädgårdsmarknad m. m. På Hogsta gård visades förutom museet och smedjan, de genom många gåvor betydligt utökade samlingarna i magasinet. Bl. a. hade en studiecirkelgrupp under Härje Bäärnmans ledning tillverkat en skalmodell av Hogsta by som den bör ha sett sig i slutet av 1800-talet. Ett mycket välbesökt föredrag om fornlämningar på Lovö hölls i magasinet av Bo Petré. Vidare demonstrerades Drottningholmsteaterns unika dekorationer från 1700-talet i magasinet vid Dammtorp.

Höstutflykten den 9 oktober gick till Södra Trögds härad med dess många kultur- och naturminnesmärken. "Trögds domkyrka" – Veckholms kyrka – besöktes, liksom Torsvi 1100-talskyrka och gravfältet därinvid. I Utmyrby, intressant genom att den inte splittrats genom laga skifte, föरेvisade Roland Emanuelsson den samling traktorer han sparar på sin släktgård.

Genom intervjuer, egna teckningar och på andra sätt har styrelsemedlemmen

Härje Bäärnman under flera år sökt dokumentera livet på Lovö från sekelskiftet till omkring år 1935. Till styrelsens stora glädje kunde boken, under titeln "Så minns vi Lovö", tack vare stöd från Ekerö kulturnämnd publiceras i november. Den av föreningen disponerade upplagan på 300 exemplar såldes snabbt slut.

Av övriga aktiviteter kan nämnas att det av föreningen snitslade blå skidspåret användes flitigt under vintersäsongen. För att kunna hålla det bättre i stånd har med bidrag från kommunen en röjningssåg inköpts. Vidare har ytterligare 15 björkar planterats i kyrkallén. Smedjan har använts för vetenskapliga järnsmidesförsök och demonstrationer i samband därmed. Kungen och Drottningen hälsades välkomna till Drottningholm och Lovön vid en uppvakning i april.

Under året har 10 protokollförda styrelsesammanträden hållits. Föreningens ordförande är Per Borgström.

Malin Beijer

Sekr.

Norrunda Fornminnes- och Hembygdsförening

1982 års verksamhet inom hembygdsföreningen har varit aktiv och traditionsbunden.

Den 6 mars var föreningens medlemmar kallade till Råbergsskolans bibliotek för årsmöte och efter förhandlingarna berättade Bo Peterzon på ett mycket intressant sätt om folkdräkter och Marianne och Sam Jakobsson förstärkte med medlemmar från Märsta Folkdansgille stod för musikunderhållningen. I mitten av maj var det gökottedags med samling vid Vrån och på väg till Nordians hög fanns möjlighet att lösa några frågor på den natur- och kulturstig som var anordnad. Föreningen har haft fotoutställning i Viby i samband med invigningen av Upplandsleden.

Den 23 maj var det dags för införande av en ny tradition nämligen Norrundas första kyrkmarch med spelmän. Kyrkan var i det närmaste fullsatt och under högmässan framfördes mycken och vacker folkmusik och psalmsång. I det vackra vårvädret tågade besökarna med fanbärare och spelmän i spetsen från kyrkan till bygdegården och det väntande kyrkkaffet och en trivsamt samvaro i musikens anda. Speciellt inbjudna gäster var Rasbo Hembygds-gille. Hembygdsdagen i juni blev välbesökt och vi kunde som vanligt visa gamla återupptagna hantverk såsom drejning, vispbindning, näverslöjd, korgbindning, halmslöjd, kardning, spinning och växtfärgning. I augusti for vi till Skånela och besökte Skånelaholms slott och hembygdsmuseet.

Första söndagen i september invaderades planen utanför hembygdsgården av svampplockare med fyllda korgar och fick sin skörd analyserad av expertis från Riksmuseet. Inne i hembygdsgården visades en liten trevlig fotoutställning

Norrunda Fornminnes- och Hembygdsförening. Från hembygdsgagen i juni.

med bilder från Norrunda. Höstens föreläsning av intendenten vid husgerådskammaren, Bo Vahlne, handlade om Rosersbergs slott. I filmsalen samlades ett hundratal personer och med hjälp av diabilder fick vi upplysning om Rosersberg genom sekler, en fascinerande berättelse. Årets aktiviteter avslutades med ljusstöping i Vrån och där hade Olle Olsson ordnat med en fotografisk kulturstig.

Årets skrift "Om låtar och spelmän från Sigtunabygden" har vår medlem Tore Sander skrivit.

Vi har också i år deltagit i skolornas arbete, främst med att treorna i anslutning till hembygdskunskapen kommit till hembygdsgården och gravfältet i Åshusby. KomVux i Sigtuna kommun hade skolans dag i maj och en del av programmet ägnades åt hembygdsgården och gravfältet och Sigtuna skolors studiedag för slöjdlärarna förlades halva dagen vid Vrån där vi medverkade. Under en vecka i augusti hölls vid Vrån en kurs i rotkorgsbindning med Mari Lenth som ledare.

Norrunda Fornminnes- och Hembygdsförening har ca 165 familjer anslutna. Ordförande är Gunnar Andersson, sekreterare Arne Hamelius och kassör Anna-Lisa Hansson. Övriga ledamöter är Elsbritt Norling och Holger Almgren.

Gunnar Andersson
Ordf.

Olands Hembygdsgille

Hembygdsgillet firade 60-årsjubileum i samband med årsmötet den 24 oktober 1982. För att särskilt hedra två av hembygdsgillet äldsta medlemmar utdelades till Karin Alinder och Martin Eriksson originaltecknat diplom samt valdes de även till hembygdsgillet hedersmedlemmar. Ordföranden Ebbe Selén framförde hembygdsgillet tack till Karin Alinder och Martin Eriksson för deras mångåriga arbete för hembygdsgillet. Hembygdsgillet fick mottaga många lyckönskningar och gåvor bl. a. från Rasbo hembygdsförening, Logen Runeberg och Östhammars kommuns kulturnämnd. Supé serverades och ett 70-tal medlemmar samt inbjudna deltog i 60-årsjubileet.

Tack vare medlemmarnas stora och små penningbidrag, skänkta näverlurar för försäljning, skänkt virke och frivilliga arbetsinsatser med rödfärgning, bakning m. m. har hembygdsgillet lyckats genomföra en hel del nödvändiga reparationer.

Gamla Klockargården i Alunda har fått ny förstukvist, rödfärgats och alla fönster har målats ut- och invändigt. Sockenstugans och förstugans innertak har målats och i köket har två element utbytt. I hantverkermuseet har samtliga fönster målats. Kostnad för renoveringarna: kr 25.000:--.

På Gammel Gränome har ny värmepanna installerats till en kostnad av ca: kr 16.000:--. Uppsala kommun har till den lämnat extra anslag med kr 15.000:--.

Traditionsenligt har under året anordnats julgille i Gamla Klockargården, äggsexa och midsommarfest på Gammel-Gränome, firande av Hembygdens dag tillsammans med Alunda församling samt deltagande i Skäfthammars marknad.

Tidskriften Olands-Bygden har under året utgivits med Ebbe Selén som huvudredaktör.

Vandrarhemmet på Gammel Gränome, som till stor del bidrar till våra driftskostnader, har även i år varit välbesökt.

Vårt hembygdsgille har 298 medlemmar.

Sylvia Lengstrand

Rasbokils hembygds- och fornminnesförening

Hembygdsgårdens hus och museala samlingar i Kölinge har under året som vanligt visats vid besök av såväl enskilda personer som föreningar och vid andra sammankomster. Soldattorpet som tillhör gården tilldrar sig alltid stort intresse och de intilliggande åkerlotterna kommer under 1983 att plöjas och uppodlas för att därmed visa äldre tiders åkerbruk.

Midsommarfest hölls traditionsenligt vid Årby med majstångsresning och ringlekar samt uppvisning av Rasbokils folkdansgille. Hembygdsgården firades på sensommaren på hembygdsgården i Kölinge med friluftsgudtjänst och efterföljande kyrkkaffe. Även här visade folkdansgillet prov på sin stora skicklighet

och en grupp spelmän bidrog också till att göra hembygdsgdagen till en trivsamt folkfest. Under sakkunnig ledning av Ernst Andersson, Klivinge, fullföljde ett arbetslag den kurs i gårdesgårdstängning som pågått under året. Slutfasen av resningen av gårdesgården framför hembygdsgården följdes av många intresserade åskådare.

Hembygdsföreningens styrelse under 1982: Elsa Dahlgren, ordf., Kajsa Eriksson, v. ordf., Barbro Larsson, Gun Björklund, Karl-Henrik Eliasson, Stig Björklund, Esbjörn Båth, Viktor Andersson, Ernst Andersson samt Karin Pettersson.

Elsa Dahlgren

Roslagens Fornminnes- och hembygdsgförening

Som vanligt firades Svenska flaggans dag i museiparken. Årets fest betonade samhörigheten med Åland, eftersom Norrtälje just då anordnade en Ålandsvecka. Högtidstalet hölls av Talman Olof Jansson från Mariehamn, ungdoms-orkestern från samma stad spelade och svenska gymnaster och folkdansare underhöll.

När föreningen sedan i augusti inbjöd till sensommarkväll på Penningby slott höll man kvar kontakten med Åland genom att som författargäst inbjuda Ulla-Lena Lundberg, som personligt och nära kåserade om sin kommande bok *Kungens Anna* (nu utkommen – läs den!).

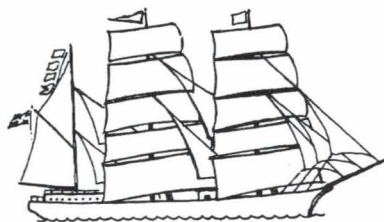
Ett par sommarstadvandringar uppmärksammade dels hantverkare i innerstaden, dels motiv, som konstnärer tyckt om. I juni anordnade nämligen Norrtelje Tidning en konstutställning med stadsmotiv, äldre såväl som yngre och promenaden skedde i anslutning till den.

Roslagsmuseets utställning om Nils Ferlin tog föreningen upp genom att en kväll inbjuda till en träff med skaldens vänner. Det kom drygt tvåhundra femtio, som fick lyssna till både dråpliga och fina minnen från de år, som Nils bodde i Roslagen.

Journalisten Greta Petterson erhöll föreningens medalj för sin trägna kamp att bevara stadens präglel. Under året utgav föreningen i samverkan med museet *Madame Lucks kryddgård*, en bok om kryddor och deras användning.

Den Nordströmska stiftelsen arbetar i nära anknytning till Fornminnesföreningen. Den lilla 1700-talssmedjan vid Östra Tillfälligatan är nu omsorgsfullt renoverad och där arbetar från och med 1982 två konsthantverkare, Roland och Christina Roos, smed och krukmakare. Den är värd ett sommarbesök.

Lennart Jansson

Roslagens sjöfartsminnesförening

Genom verksamhetens omfattning geografiskt (två län, tre kommuner) och innehållsmässigt (geografi, historia, etnologi, ekonomi m. fl. discipliner, som tillsammans formar Roslagens sjöfartshistoria) är föreningen svår att inlemma bland de traditionella hembygdsföreningarna med ty åtföljande förankring och uppslutning.

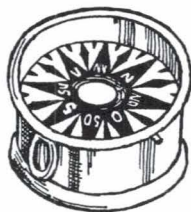
Ikke desto mindre är medlemstalet nu över 1.300, årsboken ROSPIGGEN:s 43:e årgång 1983 har mötts med samma välvilja som förut, besökstalet på museet i Elmsta är över 2.000 och postrodden över Ålands hav före midsommar sätter årligen nytt rekord i deltagarantal.

Nya intressanta avdelningar i museet handlar om pråmsjöfarten i Roslagsfarvattnen samt fyr- och lotsväsendet.

Föreningens brygga i Storfjärden nedanför museet fångar många av det båtburna fritidsfolket för besök på museet och/eller för avverkning av en konditionsfrämjande bit av kulturpromenaden runt Vaddökanal.

Föreningen är alltså ytterst tacksam för varje uppgift – hur obetydlig den än kan te sig – som kan bidra till att belysa sjöfarten, främst segelfartygsepoken i Roslagen, men också ångepoken. Det kan gälla fartyg och båtar (t. ex. "skeppsporträtt" eller fotografier), namn- och andra uppgifter på redare och skeppare, skepps- och båtbyggare, laster och trader, ankar- och lastageplatser, fiskemetoder, sjömansläkter osv. – med andra ord allt som kan fylla en liten lucka i det stora material vi har. Det räcker med kortast tänkbara meddelande per vykort till Box 56, 760 40 Vaddö eller telefon 0176/502 59. Vi behöver en levande skärgård!

Lars Nylén
Ordf.

Skogs-Tibble fornminnes- och hembygdsförening

Årsmötet hölls den 14 mars i Bagarstugan, av föreningens ca 40 medlemmar hade väl närmare hälften mött upp.

Vår egen hembygdsdag "Skogs-Tibbledagen" hölls i år den 18 juli och var välbesökt. Vädrets makter var på vår sida i år så både folkdansuppvisning och Per-Gunnar Nylunds kåseri över ämnet "Upplands regemente. Torp i Skogs-Tibble" kunde avnjutas utomhus. Kyrkkaffet serverades i år i församlingens Sockenstuga. Årets källdrickning på trefaldighetsafton åskade och regnade bort, men bättre lycka nästa gång. Den gamla kyrkskolan från slutet av 1800-talet har iordningsställt för att kunna användas som församlingshem.

Tre stycken temadagar har hållits vid museet under juli månad i samband med öppettiderna för besök. Den första dagen kallade vi "Vi försöker spinna och karda", där Åse Pettersson försökte lära ut hur man spinner med slända och spinnrock. En minitställning med växtfärgade garner och prov på vad man kan väva och sticka av detta garn visades också. Kaffe och sockerkaka smakade i solskenet mellan aktiviteterna. Den andra dagen kallade vi "Att slå med lie och hässja" och det var just vad man gjorde. Tredje temadagen handlade om att "Tvätta och klappa" och detta demonstrerades så gott det sig göra låter utan att ha tillgång till sjö eller annat vattendrag. Barnen uppskattade mycket att få tvätta på tvättbräda och i en träbalja och att lära sig hantera ett klapptrå, det var bara att försöka dela ut platserna så rättvist som möjligt.

I en liten förening som vår kan arrangemangen inte bli så storslagna men vi försöker att på vårt enkla sätt sprida kunskap om hur det levdes och arbetades i en bygd som vår, någon eller några generationer tidigare. Vi tror att hembygdsföreningarna måste beflita sig om att verka på ett sådant sätt att barnen blir intresserade, därför är vi väldigt glada åt bl. a. våra skolklassbesök.

Valborg Pettersson

Stiftelsen Skuttunge prästgård

Styrelsen har under verksamhetsåret bestått av följande personer: ärkebiskop em. Gunnar Hultgren, ordf., kontraktsprost Lars Ridderstedt, v. ordf., fru Doris Johansson, sekr., slöjdlärare Nils-Olof Forssberg, kassör, hemmansägare Jan-Olof Andersson, fru Carin Lögberg, arrendator Yngve Persson samt – såsom av Riksantikvarieämbetet och Nordiska museet utsedd representant – professor Gösta Berg.

Lördagen den 12 juni hölls årets Skuttunge-träff vid prästgården. Den hade som alltid samlat mycket folk. Tyvärr var vädret inte det bästa. Det var kallt och regnet hängde i luften. Träffen kunde dock börja ute på gårdstunet med inmarsch av socknens spelmannslag och sång av kyrkokören ("Visa vid midsom-

martid", "All världen nu sig gläder", "Sommarpsalm"). Festen fortsatte sedan med kafferast, då deltagarna uppdelades på museibygnaden och prästbostaden och underhölls med nyckelharpospel respektive sång. Under den följande samlingen i prästbostadens stora sal och angränsande rum berättade under-tecknad, stiftelsens ordförande och pastoratets hyresgäst, om "Tjugo år i Skuttunge prästgård". (Framställningen gav ett koncentrat av talarens till stiftelsen föregående år överlämnade krönika "Skuttunge prästgård – ärkebiskopsgård" 1962–1980"). Träffen kunde sedan avslutas i det fria på traditionellt sätt med sång av kyrkokören ("Dona nobis pacem", "Härlig är jorden") och med marsch under musik ner till Trefaldighetskällan och vattendrickning.

Under den efter träffens slut hållna årssammankomsten med stiftelsen i museibygnadens storstuga behandlades först de stadgeenliga föreningsange-lägenheterna. Årsberättelsen gav anledning till tacksam notering av det intresse som allfort visades gården genom besök av grupper och enskilda och genom styrelsemedlemmarnas och sockenbors frivilliginsatser för byggnadernas och områdets skötsel. Tidigare påbörjad inventering av bevarade gamla jordbruks-redskap hade resulterat i erbjudanden om gåvor till stiftelsen av bland annat ett handdrivet tröskverk, smidespust, linredskap. Om redskapen befanns fylla en uppgift i museisamlingen, skulle de för detta ändamål utsedda kommitterade ombesörja deras avhämtning. – Vid de senaste årens träffar hade förevisats skärmar med fotobilder från 1800-talets Skuttunge, ett resultat av påbörjad insamling av detta slags dokumentering. Beslöts att för stiftelsens räkning inköpa ett antal sådana bilder.

Med tillfredsställelse torde som ett sammanfattande omdöme om stiftelsens verksamhet under år 1982 kunna sägas, att den efter förmåga sökt fylla sin dubbla uppgift att vårda prästgårdens gamla bebyggelse och miljö och att verka för hembygdsintressets och hembygdsvårdens stärkande.

En för framtiden betydelsefull händelse innebar länsstyrelsens beslut den 18 mars 1983 att förklara Skuttunge prästgård som byggnadsminne. Den av pastorat och stiftsnämnd under 1981 igångsatta utredningen om den framtida förvaltningen av prästgården hade ännu inte lett till resultat.

Skuttunge den 4 juni 1983

För stiftelsens styrelse:

Gunnar Hultgren

Ordf.

Söderfors Hembygdsförening

Gammelgården i Söderfors hölls öppen 7 mars – 1 oktober. Den hade dessför-innan försetts med såväl elvärme som belysning. Under året har gården besökts av 354 personer.

I Bygdegården, Storgatan 1, har renoveringsarbetet fortsatt. Allaktivitets-

rummet har fått en uppfriskande helrenovering. Bland annat har det ursprungliga taket framtagits genom skrapning och högtryckstvättning samt där- efter lackats. Golvet har slipats och fernissats. Väggarna har tapetserats med "stänktapet" och fönstren målats invändigt. Hembygdsföreningens styrelse- möten är förlagda till Bygdegården och Söderfors Spelmanslag håller sina övningar här varje söndagseftermiddag.

I början av året började en musikgrupp att öva i Bygdegården under ledning av Christer Sundbom. Den utökades mer och mer och bildar numera Söderfors Spelmanslag. Besättningen är nyckelharpor, violiner, dragspel, gitarr och bas. Då och då förekommer även munspel.

Vårens ankomst firades som sig bör sista april. Söderfors kyrkokör framförde vårsånger och talet till våren hölls av lektor Yngve Palmgren, Sandviken. Ett storslaget fyrverkeri avnjöts samt den traditionella vårdkasen.

Midsommarfirandet på Söderfors inleddes torsdagen den 24 juni, då Maj- stängen kläddes vid Strömgatan. Midsommaraftonen bars stängen till gräs- mattan vid Grillska huset under medverkan av Söderfors Spelmanslag och Söderfors gammaldanskurs.

Söderfors kvinnliga bygdedräkt komponerades åren 1980–1982. Söderfors hembygdsförening har länge försökt att få fram en typisk Söderfors-dräkt med anknytning till det forna ankarbruket Söderfors. Hur kvinnorna var klädda under senare delen av 1800-talet har varit svårt att rekonstruera. Bouppteck- ningarna meddelar inte hur de olika persedlarna verkligen såg ut. Framlidne folkskolläraren och författaren Sven Sjöberg har forskat och konstaterat att Söderfors aldrig haft en egen bygdedräkt. Gamla fotografier har därför detalj- studerats för att få fram utseendet på klänning, förkläde och huvudbonad. Dräkten skall ju verka för samhörighet med bygden. Dessutom gjordes en förfrågan bland innevånarna i Söderfors om de kunde bidra med prov på textilier och klädespersedlar av äldre datum. Till följd av denna forskning och med hjälp av de lämnade proverna har nu denna dräkt komponerats.

Bygdedräkten består av klänning av bomull i oliksidig kypert med varpeffekt i färgerna blått, rosa och grått. Mönstret kommer från ett madrassvar i vaggan i Gammelgården. Modell och sömsätt är hämtat från en klänning som påträffats på Hällbacka ålderdomshem samt en blus från sekelskiftet. Vidare ingår ett vitt förkläde av bomull och vävt i munkabälte. Det är uppvävt efter ett förkläde från slutet av 1800-talet. Huvudbonaden består av vit huvudduk av bomull, knuten antingen under hakan eller i nacken. Att just huvudduk användes finns belägg för i Sven Sjöbergs bok "Söderfors". Vita strumpor och svarta skor utan spän- nen fullbordar dräkten. Textilkonstnärinnan Wivi-Anne Hellman har fram- ställt tygerna och Desirée Strömbom har tagit fram mönster och varit handle- dare vid tillklippning och sömning.

Bygdespelet "Bruket är vårt, sa sme'n" gavs söndagen den 13 juni och bevis- tades av ca 500 personer.

Styrelsen har under det gångna verksamhetsåret haft följande sammansätt-

ning: Yngve Söderman, ordförande, Gunnar Thollander, vice ordförande, Erik Törnquist, sekreterare, Kurt Holm, vice sekreterare, Alfred Adomeit, kassaförvaltare. Övriga ordinarie ledamöter: Lennart Jansson och Kerstin Eriksson. Suppleanter: Lars-Olof Larsson, Bertil Sporrong, Sune Jansson och Karin Wendin. Vaktmästare: för Gammelgården Henning och Inga-Lisa Liljeblad, för bygdegården Bertil och Stina Sporrong.

Antalet medlemmar var vid årets slut 477.

Erik Törnquist

Sekr.

Tensta hembygdsförening

Årmötet med samkväm var välbesökt och verksamheten diskuterades livligt.

Midsommarfirandet i Klockstapelsbacken i samarbete med andra föreningar har blivit en tradition som samlar allt flera deltagare från ortsbor till sommarboende.

Kvällsutflykten gick till Myggstenen på Skuttungeskogen, som anses vara ett av Skandinavians största flyttstensblock. Jan-Olof Andersson var färdledare. På hemvägen besöktes Skuttunge prästgård där ärkebiskop Gunnar Hultgren med systrar tog emot och tillsammans med Jan-Olof Andersson berättade om den ålderdomliga men väl bevarade bebyggelsen och visade den gamla trädgården och de samlingar som finns. Medförda förfriskningar intogs i gröngräset.

Bussresan gick till Sörmland med besök på Malmköpings hembygdsgård där medlemmar i hembygdssföreningen tog emot och visade den förnämliga anläggningen och samlingarna. Efter kafferast besöktes Olle Smed, hantverkarna i Johannedal samt en textil- och keramikutställning. Före hemresan intogs middag på värdshuset Täppan.

Tenstadagen gynnades av ett så torrt och varmt väder att avslutningens sedvanliga fyrverkeri och lägerbål måste inställas. Det fina vädret gynnade dock publiktillströmningen som blev en av de större.

Efter högmässan i kyrkan följde ett som vanligt omfattande program med sång av kyrkokören, sockenkrönika av Ingvar Bladlund, mycket spelmansmusik och folkdans, trolleriföreställning, utställning av korgmålning, näverslöjd och modellflygplan, naturstig m. m. Kvällsprogrammet dragplåster folklustspelet "Amor ringer på dörren" framfördes av folkdanslagets rutinerade amatörer Scendraget. Trots att fyrverkeri och lägerbål måste inställas blev ändå avslutningen mycket stämningsfull med fackeldans, uppläsning, sång och tal av kyrkoherde Göran Liljestrand.

Ivar Heljefors

Täby Hembygdsförening. En ung studiegrupp stormar ut från båtmanstorpet.

Täby Hembygdsförening

Under 1982 har Täby Hembygdsförening firat sitt 40-årsjubileum. Det har skett med jubileumskavalkad och stor utställning med invigning av ett hembygdsmuseum i Rönninge by och med en liten fest. Mest glädjande present var kanske den stora ökningen av antalet medlemmar. I Täby är 2000 familjer anslutna till föreningen, vilket innebär att 10 % av alla hushåll får årsskriften, som 1982 hette "Sevärt i Täby", och kvartalstidningen "Hembygdsnytt".

Programaktiviteten har varit mycket stor under året och deltagarantalet varit ovanligt stort både vid brasaftnar, hembygdsgudstjänster, bondedagar och julmarknader. Över 5000 personer var med om midsommardansen. Studiecirklar för äldre på dagtid och för yngre på kvällstid blev mer än fulltecknade.

En stor satsning har Täby Hembygdsförening gjort inom skolan, där föreningen inom ramen för samlad skoldag (SIA) haft över 400 lektionstimmar för årskurserna 3-6.

Hembygdsföreningen har blivit uppmärksammas av Täby kommun, inte blott med bidrag utan även med kulturdiplom och kulturstipendium. Det senare har kommit väl till pass för att möjliggöra fortsatt samtidsdokumentation av Roslagsbana och stationssamhällen.

Eric Jarneberg
Ordf.

Upplands Väsby Hembygdsförening

Föreningen har i nära trettio år svarat för hembygdsvården i Upplands Väsby kommun.

Verksamhetsformerna är naturligtvis i mycket de för hembygdsrörelsen traditionella: kurser och utfärder, dokumentation av bygdens historia, bevarande av kulturhistoriskt intressanta föremål från trakten etc.

Även för en hembygdsförening är det dock viktigt att inte stagnera. Verksamheten måste följa med sin tid. Upplands Väsby Hembygdsförening har, i åtminstone två avseenden, lyckats.

Dels har föreningen lyckats bli ett för kommunens styrelse självklart remissorgan i alla frågor som berör kultur, natur och miljö. Genom noga övertänkta remissvar angående stadsplanefrågor m. m. har föreningen kunnat vara med och ta ansvar för kommunens utveckling. Ett kanske ofta trist pappersarbete – men nog så viktigt för hembygden.

Dels har föreningen även lyckats nå ut till den stora gruppen nyinflyttade i kommunen. Regelbundna "Öppet-hus-träffar" i Hembygdsgården samlar allt fler besökare. Avsikten är främst att hjälpa nyinflyttade kommunbor att "rota sig i ny mylla".

Upplands Väsby Hembygdsförening disponerar för sin verksamhet och sina samlingar det gamla regementspastorsbostället Runby Nedra – en unikt välbevarad miljö från tidigt 1800-tal omgiven av moderna höghus i betong. Föreningen har under 1982 även fått tillgång till gårdens gamla fähus med stora, ljusa utrymmen som ger goda möjligheter till att utveckla verksamheten och mer instruktivt visa föreningens samlingar.

Hembygdsföreningen i Upplands Väsby seglar i medvind. Välkommen.

Lennart Lundquist
Skr.

Vaksala hembygdsförening

Vaksala hembygdsförening har under 1982 kunnat fortsätta sin verksamhet med stort intresse. Årsmötet hölls den 28 mars i Vaksala församlingshem, där teol. dr Gunnar Smedberg berättade till bilder om kyrkbåtar och fäbodrar i Jämtland. Vaksala spelmannslag medverkade.

Hembygdsdagen hölls den 6 juni, Svenska Flaggans Dag, och med anledning av detta hölls en flaggcermoni med kyrkoherde Hans Sjöström som högtidstälare. Fil. lic. Carl-Erik af Geijerstam kåserade om Sigvard Cederrots bok HEMMA I DET FATTIGA. Vidare förekom demonstration av hemslöjdsalster, servering, spelmannsmusik. En nyhet var dragkamp mellan olika byalag. Skölsta byalag vann.

Höstträff ordnades den 20 oktober i Vaksala församlingshem med god avslutning. Cykelutflykt och vandringar inom socknen har företagits, med stort intresse.

Museet har visats för allmänheten vid flera tillfällen. Det har under året fått några fler föremål till sin samling.

Under hösten har två studiecirklar startats: en i läsning av gamla handstilar och en i dokumentation av Vaksala socken. 335 medlemmar var anslutna vid årets slut.

Stig Eriksson

Vänge Hembygdsförening

Verksamheten under 1982 dominerades av renovering av Ekeby by. De flesta hus fick nytt tak, rötskadat virke utbytt och alla fasader nymålade. Byggnadsfirman Anders Diös AB har utfört ett stort arbete med Stiftsnämnden som beställare. Medel från Kyrkofonden och länsarbetsnämnden möjliggjorde den ordentliga genomgången.

På grund av reparationerna inställdes midsommarfesten. I stället ordnades en "nyinviqning" den 4 september. Carin Ax och Anna-Märta Schmekel hade sammanställt en utställning om Täby flickskola. Hantverk demonstrerades: Träsnideri – Lennart Jansson, Näverslöjd – Mats Jansson, Biodling – Mirko Lukell och Tommy Jansson sågade gubbar med motorsåg. Vänge Dansgille gav en uppvisning och Carin Ax berättade medryckande om människor i Ekeby. Besökarna kunde också beundra förra årtes nyuppförda gärdesgård.

Kaffeserveringen kunde fortgå under senare hälften av sommaren.

Styrelse under året har varit: Anna-Lisa Helsing, Lars Pilström, Jöran Roslund, Gullan Nilsson, Allan Ahlsén, Carin Ax, Anna-Märta Schmekel och Anna Lundkvist.

Medlemsantal 250.

Anna-Lisa Helsing

Västlands Hembygdsförening

Föreningens verksamhet har under det gångna året till stor del följt de invanda banorna. Där föreningens syförening på nytt har bidragit med en stor insats till gagn för Hembygdsföreningens gamla gård med anor från 1600-talet. Gården har under det sistlidna året genomgått en grundlig renovering på yttertaket. Kostnaden har rört sig om c:a 80 000:– kronor i kontanter, förutom stora egna insatser, bestående av arbete och material såsom exempelvis virke till byggnad-

tionerna. Företaget har kunnat finansieras med riksantikvarieämbetets, kommunens och den egna syföreningens hjälp.

Spelmansstämman i Hembygdsföreningens regi kunde i år genomföras för 4:e gången i ett strålande väder med många spelmän och stor publik.

Under det gångna året har styrelsen fått ett ordförandeskifte där den kände och mycket omtyckte hembygdsmannen och trubaduren Ingvar Ericson lämnat sitt uppdrag på grund av avflyttning från orten. Han lämnar ett stort tomrum efter sig i styrelsen efter det att han innehaft ordförandeposten sedan Hembygdsföreningen bildades 1961.

Till ny ordförande valdes Arthur Holmberg, som har mycket lång erfarenhet inom kommunalt arbete och med all säkerhet kommer att bli en stor tillgång för Västlands Hembygdsförening.

Carl-Bertil Wallin

Sekr.

Älvkarleby Hembygdsförening

Hembygdsföreningen i Älvkarleby har nu varit verksam i över 50 år. Alla de gamla husen som flyttades samman vid vår gammalgård i början på 30-talet med sina samlingar behöver mycken vård. Det är viktigt att försöka intressera fler yngre människor att se och hjälpa till med detta. Det är dock som om man först vid mogen ålder blir medveten om vilket värde det har.

Vi har förutom det vårdande arbetet under detta år velat visa människor i vår bygd att vi "skriver" historia varje dag. Under sommarmånaderna hade vi utställningar. Vid den som vi kallade "Till lyst i hemmet" ställde kvinnor från bygden ut vackert målat porslin och korgar och som jämförelse hade vi ur gammalgårdens samlingar plockat ut porslin och korgar från förr. En annan utställning var "Konst i vår bygd", där några s. k. gåramålare ställde ut. Dessa utställningar rönt stor uppskattning och gav dem som ställde ut sin konst en känsla av att de är värdefulla för vår bygd. Sedan vi invigde Sörmyrgården vid vår festplats har vi en god möjlighet att ha sådana utställningar i den vackra samlingsalen. Sörmyrgården var en stor lada, som flyttades och byggdes upp i slutet av 1970-talet. Den inrymmer förutom samlingsalen med kök ett bra arkiv, där vi förvarar föreningens egna handlingar men även enskilda personers dokument i hembygdsföreningens ägo.

Välbesökta arrangemang under året var midsommarfesten och Brukets dag. Många reser långt för att se vår unika midsommarstång resas. Vid Älvkarleö bruks herrgård upplevde vi en stor dag med utställningar, hantverk i verksamhet och underhållning på mångskiftande sätt. Vad vi ska ägna oss åt i första hand under 1983 är Byss-Kalle-jubileet i augusti.

Ingrid Österberg-Olsson

Ordf.